

МОНИТОРИНГ НА МЕДИУМСКИТЕ РЕФОРМИ И РАБОТАТА НА АВМУ И МРТ

Извештај за 1-от квартал од 2020 година

Kingdom of the Netherlands

Скопје
ЈУНИ 2020

МОНИТОРИНГ НА МЕДИУМСКИТЕ РЕФОРМИ И РАБОТАТА НА АВМУ И МРТ

Извештај за 1-от квартал од 2020 година

**ЦЕНТАР за
РАЗВОЈ на
МЕДИУМИ**

ЈУНИ 2020

СОДРЖИНА

5

ВОВЕД

6

РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКИОТ СЕКТОР

15

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

18

ПРОГРАМСКИ СОВЕТ НА МРТ

23

ЗАКЛУЧОЦИ

Потребата од длабоки реформи во медиумскиот сектор на Република Северна Македонија, која постои подолго време, ако не и од неговото воспоставување, и формално беше препознаена и кондензирана во препораките на два значајни документи – во т.н. Извештај на Прибе (Препораки на групата на искусни експерти за системските прашања за владеење на правото поврзани со следењето на комуникациите откриено во пролетта 2015 година) и Итните реформски приоритети на ЕУ.

Реформите треба да обезбедат соодветни одговори на отворените прашања во неколку области – одржливоста на медиумскиот сектор, независноста на медиумите од политички и економски притисоци, и обезбедување дека граѓаните ќе имаат пристап до квалитетни информативни, образовни и забавни/културни содржини.

Центарот за развој на медиуми, со поддршка на програмата МАТРА на Министер-

ството за надворешни работи на Кралството Холандија, во рамките на проектот „Мониторинг и политики за реформиран медиумски сектор“, го следи спроведувањето на медиумското законодавство од страна на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (АВМУ) и Програмскиот совет на МРТ, како и текот на процесот на медиумски реформи. Истовремено, во рамките на проектот, ЦРМ ќе обезбеди коментари на евентуални предложени законски решенија и документи со предлози за јавни политики што ќе помогнат во постигнувањето на целите на потребните реформи.

Приоритетите во други области што за себе ги зацрта Владата, фокусот на надворешно-политички прашања и претстојните избори, придонесуваат реформите во медиумскиот сектор да се одвиваат крајно забавено, со многу доцнење од иницијално предвиденото темпо.

Овој извештај го покрива периодот од 1јануари до 31 март 2020 година.

Kingdom of the Netherlands

Овој документ е подготвен со поддршка на програмата МАТРА на Министерството за надворешни работи на Кралството Холандија. Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Центарот за развој на медиуми и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Министерството за надворешни работи на Кралството Холандија.

РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКИОТ СЕКТОР

П рашањето на медиумските реформи во првиот квартал од 2020 година скоро воопшто не беше на дневен ред на носителите на политики и одлуки. Исклучок беа новите измени во Изборниот законик, во главата за медиумско претставување на изборните кампањи, со кои се поставуваат дополнителни правила за финансирањето на изборното политичко рекламирање, и долготрајниот спор помеѓу емитерите што поседуваат дозвола за ДВБ-Т емитување (емитување преку терестријален мултиплекс) на национално ниво и операторите на јавни комуникациски мрежи.

Изборој на нови раководни тела на АВМУ и МРТ

Поради фокусот на претстојните избори, кои беа закажани за 12 април 2020 година¹, и распуштањето на Собранието на 16 февруари, процедурата за избор на новите состави на Советот на АВМУ и на Програмскиот совет на МРТ остана во прекин. Бидејќи новите тела ќе бидат клучни во дизајнот и спроведувањето на идните реформи во медиумската сфера, особено во областа на аудиовизуелните медиумски услуги, очекувањата дека нешто може да се придвижи напред остануваат за некоја неодредена иднина, имајќи предвид дека глобалната пандемија предизвикана од вирусот SARS CoV-2 (во јавноста повеќе се користат термините „коронавирус“ и болеста „Ковид-19“ што тој ја предизвикува) ги одложи изборите.

Дури и по изборите, тешко е да се очекува некакво придвижување во вистинската насока. Високо поставениот праг од квалификувано дво-третинско мнозинство потребно да се изберат новите раководни тела на регулаторното тело и на јавниот радиодифузен сервис, Советот на АВМУ и Програмскиот совет на МРТ, во сегашната политичка ситуација на безмалку целосна поларизација и неможност една партија или коалиција, да освои такво квалификувано мнозинство, ги прави двете тела практично неизбирливи.

Наспроти вредните идеали за консензус околу имњата на луѓето што треба да сегај во таквите тела и нивните квалификации, сметаме дека треба да се иницира во законодавството и потребните гласови во Собранието да се сведат на апсолутно мнозинство (60+1 пратеник), а како дојдовна гаранција да се воведат задолжително формирање на надворешна комисија што ќе ја направи селекцијата пред заклучената листа да се достави до надлежната собраниска комисија и до Собранието на усвојување.

Изборниот законик и новите правила за медиумско претставување

Промените на Изборниот законик од 2019 година, пред Претседателските избори, и покрај противењето на одлуката за воведување на финансирање на изборното поли-

1. Поради пандемијата со Ковид-19, Изборите беа одложени а до објавувањето на овој извештај, по подолги преговори, беше донесена одлука да се одржат на 15 јули 2020 година.

тичко рекламирање во медиумите со јавни пари, од Буџетот на Република Северна Македонија, останаа. Новите измени² дополнително го ограничија времето за политички реклами што радиодифузерите можат да ги емитуваат во време на изборна кампања, од 18 на 9 дополнителни минути на секој реален час емитувана програма³. Исто така, општите одредници „политички партии на власт“ и „политички партии во опозиција“ беа заменети со поспецифичните „две најголеми политички партии“ од власта и опозицијата, при што и двете категории можат да добијат најмногу четири од вкупно предвидените 9 минути на реален час. Политичките партии застапени во Собранието што не можат да формираат пратеничка група, и политичките партии што не се застапени во Собранието сега се ставени во иста категорија и на нив аудио и аудиовизуелните медиуми можат да им продадат најмногу една минута од предвидените девет минути за политичко рекламирање⁴.

Новина е и обврската радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет страници) да се регистрираат во Државната изборна комисија во рок од три дена од денот на распишувањето на медиумите⁵. Според новите измени на Изборниот законик, нерегистрираните медиуми немаат право на средства за платено политичко рекламирање, исто како што и органи-

заторите на изборни кампањи не можат да купуваат рекламно време во медиуми што не се регистрирани кај ДИК⁶.

Уште една измена се однесува на цената по секунда рекламно време за платено политичко рекламирање и цената на закуп на рекламен простор во печатените и онлајн медиумите, кои не можат да ја надминува просечната цена пресметана во последните пет изборни циклуси, наместо за последните три месеци, како што беше утврдено во претходните измени на Изборниот законик. Таквата обврска важи и за медиумите што не ги покривале сите пет претходни изборни циклуси⁷.

Изборниот законик воведува ограничувања за печатените и електронските медиуми во смисла, колку од рекламниот простор наменет за платено политичко рекламирање може да се распредели на власта, опозицијата (односно двете најголеми партии во власта и опозицијата), кои добиваат по најмногу 45% од вкупно наменетиот простор, додека најмногу 10% може да се даде на парламентарните партии што немаат пратеничка група и вонпарламентарните партии⁸. Слична поделба на достапниот простор е предвидена и кај рекламирањето на билборди и рекламни паноа, каде двете најголеми партии во власта и опозицијата можат да добијат до 40% од достапниот рекламен

2. Закон за изменување и дополнување на Изборниот законик (Службен весник на РСМ, бр. 42/20), достапен на интернет страната на [Службен весник](#).

Треба да се напомене дека, до моментот на пишување на овој Извештај, Владата со уредби со законска сила интервенираше во правилата за медиумско претставување на изборните кампањи, но тие ќе бидат опфатени во наредниот квартален извештај за периодот април-јуни 2020 година.

3. Член 27, став 1 од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик (Сл. Весник на РСМ, бр. 42/20), се однесува на членот 75f од Изборниот законик.

4. Ibid.

5. Ibid.

6. Ibid.

7. Ibid.

8. Ibid.

РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКИОТ СЕКТОР

простор, додека парламентарните партии без пратеничка група и вонпарламентарните партии можат да добијат по 10% од достапниот простор со кој располагаат општините, Град Скопје, и правните лица што стопанисуваат со рекламните паноа и билборди⁹.

Воведени се и прецизни правила и квоти за распределување на средствата од Буџетот на Република Северна Македонија, како и нивниот износ од две евра по запишан избирач во Избирачкиот список. Двете најголеми партии од власта и опозицијата можат да искористат до 45% од вкупно предвидените средства, додека останатите 10 отсто се за парламентарните партии без пратеничка група, вонпарламентарните партии и независните кандидати¹⁰.

Наспроти инсистирањето, и внатре во Изборниот законик, распределувањето на парите од Буџетот наменети за финансирање на платеното политичко рекламирање да зависи од медиа-плановите што ќе ги достават организаторите на изборните кампањи, Изборниот законик ја ограничува слободата на избор каде ќе купуваат рекламен простор и колку ќе потрошат на специфичните платформи. Тоа особено важи за печатените и електронските медиуми за кои Изборниот законик пропишува дека учесниците во изборниот процес не можат да потрошат повеќе од четвртина од распределените средства од Буџетот на купување на рекламен простор на нивните платформи. Дополнително, има ограничување на средствата што можат да бидат потрошени на купување

на рекламен простор на еден печатен или електронски медиум¹¹. Овие решенија се проблематични од неколку аспекти. Прво, иако од учесниците во изборниот процес се бара да достават медиа планови, очигледно е дека тие ќе немаат слобода самите да одлучат како и преку кои платформи ќе се обидат да ги промовираат своите изборни платформи и програми, туку нивните медиа планови се полудиригирани и треба да ги игнорираат глобалните трендови на се поголемото влијание и значење на дигиталните платформи во јавните комуникации. Второ, очигледно е дека Изборниот законик ја фаворизира радиодифузијата, радијата и особено телевизиите, повторно, наспроти глобалните трендови. Дополнително, не постојат јасни упатства како ќе се третираат онлајн екстензиите на традиционалните медиуми, особено знаејќи дека повеќето радиодифузери своите онлајн екстензии ги регистрираат како посебни субјекти, за да можат да зафатат од сите делови на колачот.

ЦРМ одамна се залага за укинување на илалтенојто йолиитичко рекламирање на радиодифузниите/аудиовизуелниите медиуми, и йоа е нашата основна йрејорака. Од дружа сйрана, йоради значењето на йриходитте од йлалтено йолиитичко рекламирање за нашиите сиромашни медиуми, веројатно е дека йлалтенојто йолиитичко рекламирање во радиодифузијата ќе ойсйане. Во йој случај, йреба да се елиминира можността йаковйто рекламирање да се финансира со йарийте на даночните обврзници. Прифайливи се йорни

9. Член 32 од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик (Сл. Весник на РСМ, бр. 42/20), се однесува на членот 78-а од Изборниот законик.

10. Член 31 од Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик (Сл. Весник на РСМ, бр. 42/20), се однесува на членот 76-д од Изборниот законик.

11. Ibid.

лимити за тоа колку паритетите смеат да пошираат на иланиено полиитичко рекламирање. Од друга страна, секако ограничување на цените или на изборот на секоја одделна полиитичка партија или кандидати на изборите – собраниски, локални или преиседателски – каде ќе ги иласираат предвидените буџети за купување на рекламно време или проспор се неифајливи. Таквите ограничувања треба да бидат елиминирани.

Националните итерсирјални ителевизи ипроив оераиорите на јавни елекронски комуникациски мрежи

Долготрајниот спор помеѓу телевизиите со дозвола за терестријално емитување на национално ниво (ДВБ-Т) и операторите на јавни електронски комуникациски мрежи (тој постојано трае и повремено ескалира барем од 2004-2005 година), повторно ескалираше кон крајот на февруари 2020 година¹². Новото решение во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услугоисо кое на операторите на ЈЕКМ им се наметна морална, кривична и материјална одговорност во случаите кога странските радиодифузери ќе емитуваат програмска содржина за која ги немаат обезбедено ТВ правата за Република Северна Македонија почна да се применува со усвојување на измените на ЗАВМУ од 16 февруари 2020 година¹³, обврзувајќи ја и Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги да ги усвои соодветните правилници и подзаконски акти (Законот за

изменување и дополнување на АВМУ инаку е со одложена примена, до изборот на новиот Совет на Агенцијата).

Советот на Агенцијата, на својата 11-та седница, расправаше за пуштањето во јавна расправа на Нацрт-правилникот за изменување на постоечкиот Правилник за содржината и формата на пријавата за евидентирање во регистарот на оператори кои реемитуваат програмски пакети и на потврдата за регистрација на програмски пакети/сервиси, како и две нацрт-упатства за регистрација и бришење на законски застапник на радиодифузер од друга држава, како и за постапката за утврдување на одговорност за сторени повреди при реемитување на програмски сервиси од други држави. Таа постапка беше прекината поради активностите на операторите на ЈЕКМ на Министерството за информатичко општество и администрација.

Операторите на ЈЕКМ најавија на 27 февруари дека ќе престанат да ги пренесуваат сите програмски сервиси, домашни и странски, освен програмските сервиси на МРТ (поради законската обврска да ги реемитуваат програмските сервиси на јавниот радиодифузен сервис) почнувајќи од 3 март 2020 година. Како причина го наведоа усвојувањето на најновите измени на ЗАВМУ по кратка постапка, без соодветна јавна расправа. Сепак, по неколку средби со претставници на владата, операторите на ЈЕКМ се откажаа од таквата намера. Дополнително, во услови на карантин и ограничено движење на граѓаните поради новонастанатата ситуација со пан-

12. ЦРМ на оваа тема известуваше и во претходниот [извештај](#)

13. Закон за изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (Службен весник на РСМ, бр. 42/20), член 1, се однесува на член 46 од ЗАВМУ.

РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКИОТ СЕКТОР

демијата на болеста Ковид19, тие одлучија да ги отворат и своите дополнителни пакети за кои е потребна посебна претплата за нивните корисници. ЦРМ неколку пати јавно го пренесе својот став дека таквите барања од операторите на ЈЕКМ се невозможни затоа што тие не се страна во договорите за купопродажба на правата за емитување, освен во неколкуте случаи кога операторите имаат свој канал со услуги „видео на барање“ (VOD – video on demand) и со тоа немаат никаква улога во уредувањето на договорните односи. Сметаме дека сè што може да се бара од нив е веќе постоечкото барање да склучат валидни договори со каналите што ги реемитуваат.

Исто така, телевизиите што својот сигнал го пренесуваат и преку сателит, особено оние од земјите на ЕУ, имаат обврска да ги уредуваат ТВ правата само за територијата на домицилната земја во која се регистрирани и за која имаат дозвола за емитување. Според Директивата за сателит и кабел¹⁴, дополнета во 2019 година (Directive EU 2019/789¹⁵), а поради припадноста на заедничкиот европски пазар, се смета дека тоа што ги обезбедиле правата за терестријално емитување во сопствената држава значи дека за сателитското реемитување на програмскиот сервис правата се обезбедени за целата територија на ЕУ.

Новата регулатива се однесува, пред сè, на дополнителните услуги што радиодифузерите ги емитуваат на интернет. Кај таквите дополнителни онлајн услуги, правото на „држава од која потекнува делото“, односно

разбирањето дека ако правата се уредени во домицилната држава на радиодифузерот, се смета дека се уредени во сите држави членки на единствениот пазар, ги покрива само вестите и програмите чие производство е делосно финансирано од соодветната радиодифузна организација. Што се однесува до правата на реемитување, Директивата останува со барањето и сродните права поврзани со аудиовизуелните дела да се штитат и остваруваат преку колективно тело, затоа што само носителот на ексклузивното право за комуницирање на делото до јавноста може да дозволи или да забрани реемитување на аудиовизуелните дела¹⁶. Исклучок се радиодифузните организации и правата за реемитување на нивните програмски сервиси, без оглед дали правата што се засегаат се изворно нивни или им се пренесени од други носители на права¹⁷. Како ќе се решат одредени отворени прашања ќе остане да видиме, првенствено и од начинот на кој новата Директива ќе се применува во земјите членки на ЕУ. Колку тоа ќе се однесува на нас, како држава кандидат за членство во ЕУ не е јасно. Република Северна Македонија сè уште не е членка на ЕУ, но кандидатскиот статус бара да го усогласиме нашето законодавство и практики со законодавството и практиките на ЕУ и пред официјалното членство.

Понатаму, заштитата на авторското право е исклучиво право на носителот на правата/авторот и, како што вели и дописот од ЕУ на прашањето од операторите на ЈЕКМ, нема место за државата или за некаква јавна институција или регулаторно тело да застанат помеѓу

14. [Council Directive 93/83/EEC \(Satellite and Cable Directive\)](#)

15. [EU Directive 2019/789](#), усвоена на 17 април 2019 година

16. Член 4 од Директивата ЕУ 2019/789

17. Член 5 од Директивата ЕУ 2019/789

страните на договорите за купување или пренос на сродните права, вклучително и правата за емитување на ТВ. Досегашната пракса на барање за затемнување на содржините за кои домашен субјект ги поседува правата за емитување за Република Северна Македонија функционираше и треба да е доволна.

Телевизиските емитери со терестријална дозвола на национално ниво цело време притискаат да им се заштити пазарот, обвинувајќи ги операторите на ЈЕКМ за „пиратерија“ затоа што реемитираат странски програмски сервиси што нудат содржини за кои можеби не се обезбедени ТВ правата за нашата земја. Тоа особено е случај со правата за големите спортски натпреварувања¹⁸ и за популарните теленовели од турско производство. Националните ДВБ-Т емитери бараат таква заштита затоа што функционираат на презаситен и неодржлив пазар кој не им нуди доволно приходи за набавка на најновата квалитетна и популарна ТВ продукција, а особено не за купување на спортските ТВ-права во најпопуларните спортови, но ниту можност за инвестирање во сопствена продукција на квалитетна програма.

Во повеќето држави, таму каде што нема законска обврска за задолжително реемитување, односите помеѓу платформите за пренос, без оглед дали се работи за кабелски, ИПТВ или сателитски пренос, се регулирани на строго комерцијални односи. Кај нас, моќта во тие односи е на страната на платформите, до таа мерка што дозволата за терестријално емитување воопшто не оз-

начува никаква привилегија во ситуација во која за преку 90 отсто од граѓаните, според истражувањата што квартално ги спроведува АВМУ, ДВБ-С, ДВБ-Ц и ИПТВ платформите се основен начин на пристапување до телевизиски содржини¹⁹. Без одредби за „задолжително реемитување“ (must carry) на комерцијалните терестријални телевизии, што е прашање за посебен документ за јавни политики, тие се наоѓаат во позиција да ги диктираат условите. Во сегашната ситуација, ако сакаат да бидат платени за реемитување на нивните програмски сервиси, најдобро решение за телевизиите со ДВБ-Т дозвола е некаков договор за нивно „пакување“ во пакет со посебна доплата, дополнително од основната претплата за кабелска или ИПТВ услуга, при што дел од претплатата ќе им припаѓа на терестријалните телевизии.

Во суштина, според мене повеќе од една деценија и се сведува на прашањето дали некој во односот на терестријалните телевизиски емитери и операторите на ЈЕКМ треба некому да ѝ даде, и ако треба, кој кому и колкав износ? Овде му, предлагаме на ова прашање да му се ѝ пристапи внимателно. Одговорно, секако, ќе зависи и од тоа дали ќе одлучиме сегашната хибридна политика на аудио-визуелни медиумски услуги што истовремено се хибридни комерцијални (судејќи според бројот на играчи на пазарот и политиката единствен критериум за влез на пазарот е посвоението на слободни капацитети за пренос) и, од друга страна, имаат јасни јавно-сервисни обврски.

18. Дополнувањата на Директивата за сателит и кабел (EU 2019/789) ги изземаат правата за пренесување на спортски натпревари

19. Во неколкуте последни извештаи за уделот во вкупната гледаност на телевизиите што ги подготвува АВМУ (се објавуваат квартално и еден збирен годишен извештај), процентот на испитаници што до телевизија пристапуваат преку обична антена се движи помеѓу 4 и 5 проценти. Види ги [извештаите](#) на интернет страната на АВМУ

РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКИОТ СЕКТОР

Раководствата и соодветниците на телевизиите треба да разберат дека конкуренцијата од странските канали, особено од телевизиските компании од нашиот регион, нема да исчезне и дека единствен начин да се борат се поголеми вложувања во квалитетни содржини од сите видови и жанрови.

Она што државата треба да го направи е да работи на воспоставување на колективно тело за осигурување на споделивоста на аудиовизуелните дела, како што бара и сѐмнатајата европска директива, бидејќи тоа секако ни е задача како дел од процесот на придружување кон Европската унија и усогласувањето на нашиот законодавство со законодавството на ЕУ.

Пандемијата и секторот на аудиовизуелни медиумски услуги

Пандемијата од „Covid-19 не можеше да помине без влијание и врз медиумската сцена. Тоа беше највидливо кај јавниот радиодифузен сервис МРТ кој, за потребите на известувањето за текот на кризата и преземените мерки во борбата против пандемијата, целосно го реструктурираше своето работење и Првиот програмски сервис МТВ1 и сите достапни ресурси ги посвети на известувањето на јавноста за епидемијата, на кампањите за информирање и образување на јавноста за епидемијата и начините на заштита, но и на подготовка на вистинска образовна програма која во секоја смисла е дел од програмите за основно образование.

Слично на јавниот радиодифузен сервис, и комерцијалните медиуми посветија огромно внимание на кризата, со редовни преноси во живо на конференциите за печат на здравствените власти, и известување за различните аспекти на кризата, особено за начинот на кој населението ги почитува пропишаните мерки на ограничено движење и активности.

Од друга страна, економската криза што настапи како резултат на строгите мерки за ограничување на движењето на населението и економските активности, вклучувајќи и повеќедневни карантини и полициски час, не можеше да ја одмине и медиумската сцена. Во услови кога огласувачите масовно ги кретеа своите буџети за реклама – проценките од актери активни внатре на пазарот се движат од 60 до 80 отсто пад на огласувачките буџети – состојбата на пазарот, кој и онака се карактеризира со ниска одржливост, дополнително се заостри и голем број од радиодифузерите се наоѓаат во егзистенцијална криза.

За да помогне, колку што може, Советот на АВМУ на својата 15-та седница од 25 март 2020 година²⁰, донесе одлука за доделување на финансиска помош од вкупно 105 милиони денари за справување со последиците од епидемијата на „Covid-19“. Помошта беше распределена помеѓу јавниот радиодифузен сервис МРТ (30 милиони денари), комерцијалните и непрофитните радиодифузери (73 милиони денари) во форма на поврат на надоместокот за дозвола за еми-

20. Погледни [Записник од 15-та седница на Советот на АВМУ, 25 март 2020 година](#)

тување, како и по 1 милион денари за Министерството за здравство и Министерството за внатрешни работи. Притоа, помошта за радиодифузните медиуми треба да биде искористена за заштита на вработените преку набавка на заштитни средства, производство, набавка и емитување на програма и непречено функционирање.

Иако оваа одлука е за поздравување, со оглед на фактот дека за голем број од радиодифузерите плаќањето на годишниот надоместок за дозволата за емитување е проблем, таа отвара и неколку прашања. Имено, дали АВМУ покри дел од донацијата за радиодифузерите со поврат на уплатените надоместоци за дозволите за емитување со средствата собрани за тековната година или таа донација целосно е покриена од заштедите на АВМУ во последните неколку години?

Според годишните извештаи за работа на Агенцијата, врз основа на разликите од остварените приходи и расходи, Агенцијата собрала вкупна заштеда од повеќе од 2 милиони евра (нешто повеќе од 127 милиони денари) во периодот од 2017 до 2019 година²¹. Од друга страна, во Програмата за работа на АВМУ за 2020 година²² за прв пат во финансискиот план постои ставка „Пренесени вишок средства од минатите години“, во вредност од 12,4 милиони денари, иако разликата помеѓу остварените приходи и расходи во 2019 година изнесува 43,5 милиони денари. Во претходните годишни програми за работа таква ставка не постои, а остварените вишоци остануваат на сметката на агенцијата.

Претпоставката е дека ако не настапеше пандемијата на „Ковид 19“, заштедата (најверојатно зголемена ако останат истите трендови од претходните три години) и понатаму ќе останеше непотрошена. Оттука следи второто значајно прашање, зошто Агенцијата ги чува таквите непотрошени средства и дали има некаков план или упатства што ќе прави со непотрошените средства.

Сметаме дека веројатно најдобро решение, ако идејата е икаквие средства - во согласност со принципите за непрофитно работење - да се вратат во дејноста, е Агенцијата самостојно, или во соработка со Агенцијата за филм, да воспостават фонд за финансирање на аудиовизуелна продукција. Друго можно решение е да се размисли за намалување на висината на надоместокоите за дозвола за емитување. Решението претпочиаме да биде законодавно.

Помош за печатените медиуми

Во јануари 2020 година, Владата ги распредели средствата од Програмата за поддршка за печатење и дистрибуција на печатени медиуми за 2019 година, врз основа на повикот објавен во ноември 2019 година. На 12 медиуми им се распределени околу 710.000 евра од вкупно предвидените 810.000 евра во Програмата.

Она што недостига е извештај или анализа за ефектите од првата година на Програмата, за да видиме дали таа ја постигнува таа цел, дали добиената помош е трошена

21. Програмите и извештаите за работата на АВМУ се достапни на интернет страната на АВМУ

22. Програмата за работа на АВМУ за 2020 година е достапна на интернет страната на АВМУ

РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКИОТ СЕКТОР

целисходно и дали, во крајна линија, им помогнала на печатените медиуми во секојдневното функционирање? Дали успеале да стигнат до нова публика, дали продажбата и читаноста се зголемиле или намалиле?

Таквава анализа е потребна, затоа што една обична споредба на печатениот tiraж (објавувањето на печатениот tiraж е законска обврска за печатениите медиуми) на дневниот весник „Слободен печат“, од времето кога се разговараше

за воведување на таква програма во 2018 година и денес, покажува пад од повеќе од 30 отсто, од тешкојашнието околу 13.000 примероци на околу 8.000 примероци дневно. Ако тоа е универзален тренд, најверојатно ќе треба да размислиме за некој друг начин на поддршка на квалитетното професионално новинарство што го добиваме, и очекуваме да го добиваме од традиционалните медиуми, особено од дневните и неделните весници и групите периодични печатени изданија.

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

Во првото тромесечје од 2020 година, Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги одржа 15 редовни седници и пет јавни седници. Како и Програмскиот совет на МРТ, Советот на АВМУ се фокусираше на редовните активности, бидејќи до изборот на нов Совет останува со ограничени надлежности, особено во поглед на усвојување на подзаконските акти и спроведувањето на одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги од декември 2018 година (и неколкуте измени што следуваа потоа).

Во првиот квартал од 2020 година, Агенцијата ја започна работата²³ на усвојувањето на актите поврзани со нејзината улога во изборниот процес, вклучително и Методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување, и соодветното упатство за потврдување на извештаите за емитување на платено политичко рекламирање. Постапките беа прекинати поради одложувањето на Изборите поради настапувањето на кризата поради пандемијата од Ковид-19.

Во овој период завршија постапките против неколку радио станици за прекршоци на одредбите од член 80 од ЗАВМУ за квотите за емитување на македонска музика. Постапки за одземање на дозволата за емитување беа почнати против Радио Капитол ФМ и против Канал 77 Радио²⁴, и беа прекинати откако радиодифузерите се согласиле и го платиле износот за кој биле ослободени по основ доброволно емитување

на македонска музика. Иако за ова прашање веќе детално пишувавме во претходниот извештај (3-ти и 4-ти квартал од 2019 година), да повториме дека во неколку случаи во изрекувањето на опомените и можните санкции, АВМУ се повикуваше на усвоените Насоки, кои не можат да се сметаат за подзаконски акт и да предизвикаат правно дејство и обврски за радиодифузерите.

Она што е забележливо е дека интересот за доброволно пријавување на определена квота на македонска музика, како услов за ослободување од дел од годишниот надоместок за дозволата за емитување еднаков на предложениот процент на македонска музика, се намалува. Во споредба со 2019 година, кога 29 радио станици што емитуваат програма на различни нивоа на покриеност пријавиле определена квота македонска музика, во 2020 година бројот е паднат за околу третина, на 18 радио станици – една радио станица што емитува програма на територијата на целата држава, 5 регионални и 12 локални радија.

Во овој квартал конечно заврши и долгата и комплицирана процедура поврзана со почетокот на емитување на програма од страна на новото радио со дозвола за емитување на национално ниво – „Јон“ Радио од Струга. По неколку иницијативи за одземање на дозволата за емитување, поради непочитување на роковите за почеток со работа, како и за непокривање на законски пропишаните 80% од населението во државата, Советот на АВМУ на својата 15-та седница ја прекина постапката²⁵, откако е утвр-

23. Записник од 11-та седница на Советот на АВМУ, 28 февруари 2020 година

24. ЦРМ на оваа тема известуваше и во претходниот извештај

25. Погледни во Записник од 15-та седница на Советот на АВМУ, 25 март 2020 година

дено дека Јон Радио ги исполнува законските барања за емитување на радио програма на национално ниво. На одлуката и претходеа неколку последователни барања до Агенцијата за електронски комуникации да утврди од колку предаватели и каков сигнал емитува радиото, и неколкуте одложувања на постапката се должеа на спороста на процедурата во добивањето на одговор од АЕК, но и на прилично либералното толкување на правилата од страна на Советот, кај кој постоеше очигледна волја да му се помогне на кандидатот да ги исполни критериумите што поскоро, со растегнување на постапката²⁶. Од гледна точка на законските одредби и соодветните подзаконски акти, доделената дозвола можеше да биде одземена во неколку наврати, при што ништо не го спречува инвеститорот кога ќе ги исполни критериумите, повторно да поднесе барање за дозвола за емитување.

Агенцијата, по обичај, во првиот квартал секоја година посветува многу време на постапките за одземање на дозволите за емитување за радиодифузерите што доцнат со уплатата на годишниот надомест за дозвола за емитување. Доцнењата не се изненадување, со оглед на ситуацијата на сиромашниот а презаситен радиски и телевизиски пазар. Во првиот квартал од годината, агенцијата покрена постапки за одземање на дозволата за емитување поради не-

плаќање на годишниот надоместок против 9 телевизии и 13 радија.

За разлика од претходните години, сите такви постапки *de facto* прекинаа со одлуката на АВМУ, усвоена од Советот на 15-та седница од 25 март 2020 година, за помош на медиумите во справување со последиците од епидемијата на Ковид-19²⁷, со која на радиодифузерите им се враќаат уплатените надоместоци за тековната година²⁸.

Во првиот квартал од 2020 година Агенцијата објави и три јавни конкурси за доделување на дозволи за радио емитување на локално ниво, за територијата на општините Куманово, Дебар и Тетово. Притоа, дозволата за радио емитување за општина Тетово се однесуваше на непрофитна радиодифузна установа за студентската популација на Државниот универзитет - Тетово, односно за ново универзитетско/студентско радио. Јавниот конкурс за дозвола за радио емитување во општина Дебар беше објавен по втор пат, откако на првиот јавен конкурс не се пријави ниту еден кандидат (субјектот што поднел иницијатива за отворање на јавен конкурс не успеал да се пријави поради земјотресот во Албанија). Ниту вториот конкурс не беше успешен и повторно немаше заинтересирани кандидати и беше прогласен за неуспешен на 14-та седница на Советот²⁹.

26. Види во записниците од [4-та седница на Советот](#), [7-та седница на Советот](#) или [11-та седница](#)

27. Ibid.

28. Агенцијата најави, на 29 март 2020 година, дека ќе ги додели дополнителна донација на ТВ Вис, телевизија со дозвола за регионално емитување со седиште во Струмица, за да помогне во санирањето на штетите од пожарот што ги зафати просториите на телевизијата на 25 март. Соодветните формални одлуки беа донесени на почетокот на наредниот квартал.

29. Види во [Записник од 14-та седница на Советот на АВМУ](#), 12 март 2020 година

Советот на АВМУ во првиот квартал од 2020 година одржа и пет јавни седници³⁰. Таквите јавни седници се организираат за да можат радиодифузерите за кои е покрената постапка за одземање на дозволата да се изјаснат во постапката пред Советот да ја донесе конечната одлука. Треба да се забележи дека засегнатите радиодифузери не испратија свои претставници на ниту една од јавните седници на Советот за да ги изнесат своите ставови во врска со соодветните постапки против нив. Поради тоа, сите јавни седници завршија со формално утврдување дека нема присутни претставници на радиодифузерите.

Од друга страна, поради пандемијата со „Ковид-19“, Агенцијата не го одржа редовниот јавен состанок, кој вообичаено се одржува во последната седмица од тромесечјето. Исто така, поради епидемијата Советот на Агенцијата своите седници почна да ги одржува преку видеоконференциска врска, за што на 15-та седница усвои и соодветен заклучок.

Агенцијата, во првото тромесечје од 2020 година ги објави и редовните извештаи за досегот на радиостаниците и уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици за 2019 година, како и за последниот квартал од 2019 година³¹.

30. Записниците од петте јавни седници се достапни на интернет страната на АВМУ, во секцијата [Седници](#)

31. Податоците за досегот на радиостаниците и уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици се достапни, за [4-от квартал од 2019 година](#) и за [цела 2019 година](#)

Програмскиот совет на МРТ рутински ги одработи првите три месеци од 2020 година без некои поголеми дискусии, дебати, спротивставувања и забелешки и критики на раководните и уредувачките органи на Македонската радио телевизија.

Како што веќе спомнавме, изборот на нови членови на Програмскиот совет останува „заглавен“ во Собранието и тешко може да се очекува каков било напредок се до изборот на новиот состав на Собранието на РМ. Мандатот на членовите на Програмскиот совет им истече на крајот на декември 2019 година, но според Законот тие остануваат на своите позиции до изборот на нов состав, но без право да ги носат клучните документи, а особено подзаконските акти што произлегуваат од измените на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. Поради тоа беше оспоруван и реизборот на директорот Марјан Цветковски за уште еден тригодишен мандат, иако Законот јасно предвидува дека и директорот на МРТ, како и ПС, остануваат на своите функции до изборот на новиот Програмски совет.

ЗААВМУ, од друга страна, не нуди такви упатства за мандатот на Надзорниот одбор на МРТ, кој истече на 5 март 2020 година. Имено, не е јасно дали и за Надзорниот одбор на МРТ важат истите одредби дека треба да остане на функција до изборот на нов Програмски совет. Програмскиот совет, на својата 104-та седница од 16 јануари 2020 година³², го усвои ставот дека МРТ не смее да остане без еден од клучните органи за своето функционирање и го објави Јавниот

конкурс за избор на членови на Надзорниот одбор на МРТ. Здружението на новинарите на Македонија побара, со образложение дека Програмскиот совет со истечен мандат не може да го именува новиот Надзорен одбор, да се повлече конкурсот, истовремено повикувајќи ја собраниската Комисија за избори и именувања да постигне договор и да ги избере новите состави на Советот на АВМУ и Програмскиот совет на МРТ.

Програмскиот совет, со поединечно гласање, го избра новиот состав на Надзорниот одбор³³ на својата 106-та седница. Во НО во наредните пет години ќе седат Дарко Стефановски, Љупчо Зорески, Никола Ѓорчев, Марина Димовска, Костадин Тасевски, Беќим Шаќири и Беќим Адилџи. Останува нејасно што ќе се случи со нивниот мандат, кој беше оспоруван како нелегален и нелегитимен, по изборот на новиот состав на Програмскиот совет, од кој, според измените на ЗААВМУ од декември 2018 година се очекува да ги избере новите раководни тела на МРТ.

Програмскиот совет во првиот квартал одржа осум седници. Записниците од седниците во овој период освен за две седници-106 и 109, се објавени на веб страната на МРТ.

Седниците се одржуваа без најава и присуство на медиумите и јавноста³⁴. Од новинарите и јавноста кои се заинтересирани за следење на седниците и натаму се очекува пред одржувањето на седницата писмено да наведат за кои точки од дневниот ред се заинтересирани, иако најавите и дневниот ред не се објавуваат.

32. Записник од 104-та седница на Програмскиот совет на МРТ, 16 јануари 2020 година

33. Одлука за избор на Надзорен одбор на МРТ, 6 февруари 2020 година

34. Член 122, став 1 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги гласи: „Седниците на Програмскиот совет на МРТ се јавни“

Конкурсите за независна продукција и копродукција досега беа распишувани редовно, проследени со исто така редовно сомневање дека се избрани најдобрите проекти. На тој начин јавниот радиодифузен сервис постојано ја доведуваше во прашање транспарентноста на финансирањето и ги потхрануваше сомнежите за релевантноста и квалитетот на емитуваните содржини од надворешна продукција, вклучително и за наводна корупција и судир на интереси во раководните органи што одлучуваат за тие прашања. Сепак, неколку проекти кои успешно беа промовирани и препознаени кај публиката, за кои постојат информации во записниците за дискусијата што за нив се водела ма седниците на Програмскиот совет ветуваат поголема отвореност кон јавноста во иднина.

На 105-та седница³⁵, на пример, се расправаше за потпишаните договори, авторските права и неинформирањето на Надзорниот одбор за проекти од надворешни продуценти.

Главниот и одговорен уредник на Прв програмски сервис на МТВ и Директорот на МРТ, по барање од ПС, доставиле копии од Договорите за копродукција со продукциските куќи „ОХО“ и „Рифенштал“, за проектите „Преспав“, „5+“ и „Дајте Музика“. Според дискусијата, Надзорниот одбор не бил информиран за тие договори, ниту пред ниту нивното склучување ниту потоа иако, согласно Статутот на МРТ, тие јанадминуваат предвидената горна граница од 3 милиони денари, за кои задолжително треба да се ин-

формира Надзорниот одбор. Известувањата штоги добивал НО биле без суми, за што било реагирано до Одговорните уредници.

Програмскиот совет побара, согласно Договорот за копродукција за проектот „Дајте музика“ ПС да добие на писмено од копродуцентот „Рифенштал“ докази дека се уредени правата со авторите, изведувачите и сителица кои учествуваат во реализација и оние чии авторски дела се користени, како и доказ дека се извршени плаќања за предвидените хонорари за сите што се ангажирани во проектот „Дајте музика“ пред да биде исплатен овој ТВ проект од страна на јавниот сервис. Беше побарано до советот да бидат доставени и сите емисии „Дајте музика“ кои според уредниците биле корегирани, а дел биле исфрлени не биле емитувани на програмите на МТВ.

На 108 та седница³⁶ Програмскиот совет расправаше и за извештаите за прифатени проекти од независни породуценти од последниот јавен конкурс. Програмскиот совет на МРТ го задолжи Одговорниот уредник на Првиот програмски сервис на МТВ по однос на донесените одлуки за избрани проекти од 31 јануари и 07 февруари да достави на увид до ПС и копии од склучените договори.

Според извештајот на Комисијата за избор на програмски содржини биле пријавени три проекти. Од „3 Д Проект студио“ за триесет и една епизода на квизот „Брзи мисли“, во времетраење од 20 до 30 минути, во износ од 3450 евра по епизода без пресметан ДДВ. За серијалот „Мастер готвач“ се

35. Записник од 105-та седница на Програмскиот совет на МРТ, 22 јануари 2020 година

36. Записник од 108-та седница на Програмскиот совет на МРТ, 20 февруари 2020 година

одобрени 48 емисии по 30 минути, секоја по цена од 1770 евра без данок. Конечно, МТВ ќе обезбеди 20,000 евра (без ДДВ) како свој удел во копродукцискиот проект „Европски приказни“, што ќе се реализира од продукцијата „Еуро вижн“, кој ќе опфати шест емисии со должина од 50 минути.

Програмскиот совет го усвои и Извештајот за финансиското работење на МРТ во последниот квартал од изминатата година (1 октомври – 31 декември 2019 година)³⁷. Според тој Извештај, за копродукциски проекти се потрошени 45.972.428 денари - 745 илјади евра за реализација на договори за соработка за снимање и емитување на жанровски серијали и емисии од областа на модата, музиката, сообраќајот, забава, детски емисии, (четвртата сезона на серијата „Преспав“ и специјална новогодишна емисија, серијата „5+ Фамилија“ на македонски и на албански јазик, серијата „Дајте музика“, повеќе ТВ емисии – „Компромис“, проектот „Тунел“ и други).

Програмскиот совет, на 107-та седница³⁸, расправаше за Регионалниот состанок за моделите на управување, регулација и финансирање на јавните медиумски сервиси од западен Балкан, одржан во Скопје. На Регионалниот состанок се разговарало за финансирањето на јавниот сервис и непочитувањето на законскиот процент на исплата на средствата од Буџетот на РСМ, запотребата од промена на статусот на вработените, за надворешните влијанија, статусот на МРТ како јавно претпријатие.

Според заедничката изјава учесниците на состанокот³⁹ изразиле загриженост за тешкотиите со кои јавниот радиодифузен сервис се соочува во исполнувањето на обврските кон општеството поради проблемите од финансиска, правна и административна природа. Препорачано е сите релевантни институции и цивилниот сектор, со заеднички сили да упатат итни прашања, што треба да бидат решени како приоритет веднаш по формирањето на новата влада. Основно и најважно прашање да биде прашањето на обезбедување и почитување на законите и правилна имплементација на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, а посебно независноста на јавниот медиумски сервис и неговото финансирање.

Програмскиот совет ја разгледуваше и новата петгодишна стратегија за развој на МРТ. Предлог верзијата на Стратегијата ја гледа МРТ во 2024 година како лидер во медиумската сфера со промоција на нови вредности и системи на квалитет, што ќе помогне да стане најгледан и најслушан медиум во државата. Членовите на Програмскиот совет упатија стратегијата да помине процес на јавни дебати на кои ќе бидат вклучени стручната и пошироката јавност, пред да биде доставена на усвојување од страна на Советот.

Стратегијата меѓу другото предвидува Македонската Радиотелевизија својот главен фокус да го темели на „принципот на универзалност“ обезбедувајќи поголем спектар на програми кои имаат за цел да информираат, инспирираат, забавуваат и да ги

37. Извештај за финансиското работење на МРТ во периодот 1 октомври – 31 декември 2020 година

38. Записник од 107-та седница на Програмскиот совет на МРТ, 13 февруари 2020 година

39. Соопштение за јавноста од Регионалната средба

привлекуваат различните интереси сметајќи дека универзалноста ќе придонесе за развој на нацијата како „заедница“ со заедничка културна позадина и идентитет. Тоа ќе резултира со збогатување со повеќе специјализирани канали.

Независноста на Јавниот сервис е високо на листата на приоритети на Македонската Радиотелевизија на која треба да и беде овозможена комплетна економска и политичка независност, уредничка институционалната независности доволно стабилно финансирање.

Јавниот сервис ќе воспостави рамка за проценка и мерење на „квалитетот“ со што ќе се зголеми конкурентноста меѓу вработените, а истовремено ќе привлече и квалитетен одлеан кадар назад во МРТ. Воспоставувањето на Едукативен центар на МРТ ќе овозможи и креирање на сопствени квалитетни кадри. Според Нацрт-Стратегијата, МРТ треба да бара форми и начини за дистрибуција на новите платформи – Интернет и мобилни платформи – како и нови програмски сервиси на Македонската телевизија и Македонското радио и понуда на нови одржини.

Според Нацртот, а тоа е став што го дели Центарот за развој на медиуми, работењето на Македонската радио телевизија треба да се уреди со посебен закон за МРТ, во кој ќе бидат имплементирани сите неопходни законски решенија за непречено функционирање на јавниот сервис, ослободен од секаков тип на политички притисоци од центри на моќ и имплементација на европската легислатива во доменот на аудиовизуелниот сектор.

Финансиско работење на јавниот сервис се разгледуваше на 110-та седница⁴⁰. Треба да се напомене дека речиси сите извештаи околу работењето на МРТ Програмскиот совет ги усвојуваше без поголеми забелешки и едногласно.

Јавното радиодифузно претпријатие МРТ во последното тримесечје од 2019 година остварило значајна загуба поради вредносно усогласување со Радиодифузна такса-исправка на вредноста на побарувањата коепроизлегува од ненаплатената радиодифузна такса. Побарувањата по таа основа изнесуваат приближно 33 милиони евра. Порадинесигурност за наплата и непочитувањето на законските одредби од страна на УЈП направена е целосна исправка на побарувањата од РДТ во износ од 703.071.769 денари.

Според финансискиот извештај, МРТ континуирано ги намалува заостанатите обврски и долгови и само во 2019 година вкупниот износ на обврски кон комитенти е намален за 177.661.330 денари. Од 2013 година до 2019 година вкупниот долг е намален за повеќе од 14 милиони евра, пишува во извештајот за финансиско работење на Јавниот радиодифузен сервис во последните три месеци од изминатата година.

Во периодот октомври - декември 2019 година МРТ реализирала приходи во вкупен износ од 240.162.984 денари - 3 милиони и 892 илјади евра. Основен извор на финансирање на МРТ е приходот за финансирање на радиодифузна дејностод Буџетот на РСМ – Министерство за информатичко

40. Записник од 110-та седница на Програмскиот совет, 12 март 2020 година

ПРОГРАМСКИ СОВЕТ на МРТ

општество и администрација. Приходите од маркетингизнесува само 3.098.751 денари. Во текот на тој период ЈРП МРТ остварила трошоци од 974.627.511 денари - околу 15 милиони и 800 илјади евра.

На 111-та седница⁴¹ едногласно беше усвоен извештајот за реализација на Програмата за работа на ЈРП Македонска Радиотелевизија за 2019, без некоја поголема дискусија и речиси без никакви забелешки.

Иако одлуката за основање на новите програмски сервиси – Програмски сервис на албански јазик, програмски сервис на јазиците на другите заедници, детски канал и спортско-забавен канал – беше усвоена

во декември 2018 година, новите програмски сервиси не започнаа со емитување во првиот квартал на 2020 година. Програмскиот совет го задолжи Директорот на МРТ и одговорните уредници на МТВ да достават информација со програмска шема за Детскиот канал и како ќе се пополни оној дел што ќе се ослободи од Прв и Втор програмски сервис на МТВ.

На 111-та седница Програмскиот совет побара и информација за Дописните центри- како функционираат, дали се активни, опременоста со техника, каков е соодносот на бројот на новинари и технички персонал, и други аспекти на функционирањето на дописните центри.

41. [Записник од 111-та седница на Програмскиот совет](#), 30 март 2020 година

Работата на медиумските реформи, како и работата на МРТ и АВМУ во овој период во голема мера беа под влијание на подготовката на Предвремените Парламентарни избори што беа закажани за 12 април 2020 година.

Како резултат имавме нови измени во Изборниот законик, во делот што се однесува на медиумското известување за изборните кампањи, а особено за финансирањето на платеното политичко рекламирање со средства од Буџетот на РСМ, односно со јавни пари.

На претстојните избори веројатно се должи и брзањето да се реши прашањето на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи, нивниот однос со странските програмски сервиси што ги реемитуваат, но и односите со домашните телевизии со национална ДВБ-Т дозвола за емитување, поради нивното значење во промоцијата на изборните програми на учесниците во изборите.

Сите активности, од друга страна, беа целосно нарушени кон крајот на кварталот, во месец март, поради глобалната пандемија на Ковид19. Започнатата постапка за утврдување на Методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување, и другите документи што Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги требаше да ги донесе, беа прекинати.

Како и за целата национална економија, здравствената криза произведе сериозна криза на медиумскиот пазар, поради намалените огласувачки буџети. АВМУ реагираше прва со сериозна донација за комерцијалните радиодифузери и јавниот радиодифузен сервис како помош во справувањето со кризата.

Владата, со вонредната состојба воведена на 18 март, доби овластување да владее со уредби со законска сила. Еден дел од усвоените уредби се однесуваа и на медиумски прашања, но за нив во наредниот квартален извештај.

МОНИТОРИНГ НА МЕДИУМСКИТЕ РЕФОРМИ И РАБОТАТА НА АВМУ И МРТ

Извештај за 1-от квартал од 2020 година

**ЦЕНТАР за
РАЗВОЈ на
МЕДИУМИ**

ЈУНИ 2020